

Anul 2023

Acord de parteneriat cu Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală

Un rol important în realizarea activităților îl au acordurile de parteneriat cu diferite instituții social-culturale din republică cât și din România. Un astfel de acord și acela încheiat cu Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală din Chișinău.

Joi, 16 februarie, ora 14:00, în Sala de Conferințe a Muzeului Național de Etnografie și Istorie Naturală, a avut loc lansarea monografiei „Deportările: calvarul familiilor basarabene”, autor Corneliu Prepelită, publicată de Editura Lexon Prim.

În cadrul evenimentului a fost încheiat un acord de colaborare între Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală și Asociația Istoricilor „Nicolae Iorga” din Ungheni. Scopul acordului îl constituie stabilirea și reglementarea relațiilor de colaborare între cele două instituții.

Obiectivele acestui Acord sunt de a organiza în comun mese rotunde, simpozioane, conferințe științifico-practice în scopul sporirii valorificării patrimoniului în domeniul etnologiei, muzeologiei, pedagogiei și culturii materiale.

Directorul general al instituției dnul. Petru VICOL, a felicitat autorul monografiei și a apreciat volumul apariției studiilor dedicate atrocităților regimului sovietic săvârșite împotriva populației băștinașe. A menționat valoarea lucrării bazată pe documentele de arhivă și a mărturiilor familiilor celor deportați.

Istoricul și autorul cărții Corneliu Prepelită, a precizat că: „istoriile familiilor celor deportați sunt foarte tragice. Am luat circa 30 de interviuri ale persoanelor deportate, care au mai rămas în viață, iar evenimentele descrise erau cumplite și emoționante”. În această carte, sunt adunate informații despre viața în gulagul

sovietic din 15 localități ale raionului Ungheni, cazuri ale familiilor deportate, dar și informații despre monumentele ridicate în memoria deportaților. În acest volum sunt doar 15 localități, însă mai am informații pentru încă două – trei volume, ca să includ și celelate localități din raionul Ungheni. La unele localități, am inclus chiar și 4-5 dosare ale celor deportați”, a precizat autorul cărții.

Prezenți la eveniment, istoricii Anatol Petrencu dr. hab., prof. univ. (Facultatea de Istorie și Filosofie, Universitatea de Stat din Moldova) și Octavian Țicu dr., cerc. șt. coordonator (Institutul de Istorie, Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova), au subliniat importanța și valoarea acestei cărți pentru cunoașterea și dezvăluirea trecutului istoric al neamului nostru.

Simpozionul științific: Monumente și locuri istorice din raionul Ungheni, 1 mai 2023

Începând cu 1983, Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO) a instituit ziua de 18 aprilie drept – Ziua Internațională a Monumentelor și Locurilor istorice. Scopul evenimentului este de a promova diversitatea patrimoniului cultural al umanității, vulnerabilitatea acestuia și eforturile necesare pentru protejarea și conservarea lui, pentru a aminti că patrimonial este comun și toți avem responsabilitatea de a-l lăsa moștenire generațiilor următoare.

Astfel, Asociația Istoricilor Nicolae Iorga am gândit că cel mai bun mod de a sărbători Ziua Monumentelor și siturilor este să căutăm acele locații din apropierea noastră care se numără printre siturile Patrimoniului Național și local și, poate, să le facem o vizită.

Cu acest prilej, Asociația Istoricilor Nicolae Iorga a organizat Simpozionul științific: „Monumente și locuri istorice din raionul Ungheni”, această activitate are drept scop promovarea și valorificarea monumentelor din raionul Ungheni.

Unul din primele locuri istorice vizitate în cadrul Simpozionului a fost Biserica „Sfântul Nicolae” din cartierul Dănuțeni unde se află cavoul prințului Constantin Moruzi. În cadrul vizitei, directorul Muzeului de Etnografie și Istorie din Ungheni, domnul Vasile Iucal a prezentat comunicarea „Un nobil pribeag își doarme somnul de veci la biserica din Dănuțeni-prințul Constantin Moruzi”.

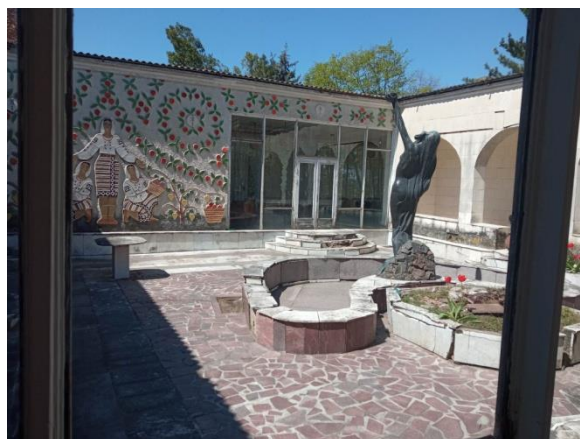

Un alt loc istoric vizitat a fost „Casa Albă” sau „Casa de oaspeți” din Ungheni care a fost construită în anul 1975 de către eroul muncii socialiste Iacob Ciachir,

director al sovhozului „PRUT”. Pe parcursul istoriei această casă a fost vizitată de mai mulți lideri politici ai lumii printre care Leonid Brejnev, secretarul general al partidului comunist din URSS, Kim Ir-sen, președinte al Coreei de Nord în anii 1948-1994, Alexei Kosâghin, prim-ministru al URSS în anii 1964-1980, Ion Iliescu, președinte al României etc.

În cadrul vizitei acestui monument istoric, Corneliu Prepelită a prezentat o comunicare despre întâlnirea dintre Mircea Snegur și Ion Iliescu, din 25 ianuarie 1992 din Casa Albă care a fost prima întâlnire după destrămarea URSS, a unui președinte al României și Republicii Moldova, și nu în una din capitalele acestor state ci la Ungheni.

Istoria este martorul care confirmă trecerea timpului, iluminează realitatea, vitalizează memoria, oferă călăuzire în viața de zi cu zi. Marcus Tullius Cicero

Trăim într-o perioadă în care totul se schimbă uimitor de repede, totul se mișcă cu viteza sunetului parcă, mereu grăbiți în vâltoare vieții uităm să ne bucurăm de frumusețea din jur, trecem pe lângă atâtea lucruri uimitoare zilnic, dar nu le cunoaștem valoarea și deseori le privim ca pe niște ruine.

Municipiul Ungheni este bogat în monumente istorice unice, care au o încărcătură istorică și științifică semnificativă, dar care din păcate nu sunt cunoscute și nici nu sunt valorificate. Cei care nu le dau uitării și încearcă să le promoveze sunt desigur profesorii de istorie, care mereu cercetează, studiază și transmit generațiilor adevărul

La 1 mai 2023, breasla profesorilor de istorie din raionul Ungheni, a avut deosebita oportunitate de a participa la Simpozionul științific – *MONUMENTE ȘI LOCURI ISTORICE DIN UNGHENI*,

organizat de Asociația Istoricilor N. Iorga din Ungheni, condusă de Corneliu Prepeliță, în cadrul căruia s-a vorbit despre valorile culturale deosebite pe care le are Ungheniul.

În lucrările simpozionului au participat reprezentanții mediului academic de la diferite instituții științifice și muzeale din Republica Moldova:

Octavian Țicu – doctor în istorie

Vlad Vornic – doctor în istorie

Ion Tentiuc - doctor în istorie

Sergiu Cataraga – doctor în istorie,

Muzeul Armatei Naționale

Elena Cojocari – directoare adjunctă Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală.

Comunicările participanților s-au remarcat printr-un spectru

larg al conținuturilor abordate, diversitatea tematică, noi abordări, materiale noi de arhivă, cercetări arheologice și etnologice.

După comunicările invitaților, cei prezenți au pornit într-o excursie prin locurile ce ascund atâtea taine ale istoriei.

Primul popas a fost la Biserica Sfântul Nicolae din cartierul Dănuțeni, unde puțini cunosc că este înmormântat prințul Constantin Moruzi, fost boier și dregător moldovean. Cavoul este așezat în aripa dreaptă a Bisericii, construită de C. Moruzi în anul 1882. El a ales cel mai înalt loc pentru construcția bisericii, astfel ca sfântul lăcaș să fie văzut de către toți sătenii, iar urcând pe clopotniță, să se vadă Iașul, orașul față de care avea un dor etern. Arhitectura edificiului impresionează și astăzi, iar planul în formă de cruce și acoperișul cu 9 turle de diferite dimensiuni amintesc de stilul rusesc, în vogă pe atunci.

Următoarea destinație a fost Casa Albă, o locație care în perioada sovietică a fost vizitată de mari personalități ale acelor vremuri. O casă pitită printre copaci dar care prin arhitectură și amenajare interioară mai poartă amprenta acelor timpuri, în care istoria parcă sa oprit iar imaginea acelor ani a rămas intactă. A fost construită în 1975 de către Iacob Ciachir, președintele de atunci al sovhozului Prut. Am mers pe acele scări, am intrat în acele odăi în care cândva sau odihnit mari personalități ca: Leonid Brejnev, Kim Ir-sen, Ion Iliescu sau Ludmila Zikina.

La finalul excursiei am mers pe urme demult uitate ale târgului medieval Țuțora, pe malul Prutului. Am cutreierat zona pitorească unde în timpuri demult uitate, pe de o parte și alta a Prutului a fost așezat un târg înfloritor, care constituia punctul principal de traversare a râului, tot pe aici au trecut importante drumuri comerciale, un loc plin de istorie dar care nu este cercetat în totalitate.

A fost o zi plină de cunoaștere, de studiu, de descoperire a vestigiilor arheologice, a faptelor și locurile care de fapt constituie ISTORIA.

Mihail Kogălniceanu, pe bună dreptate afirmă că *„după priveliștea lumii, după minunile naturii, nimic nu este mai interesant, mai mareț, mai vrednic de luare aminte decât istoria”*.

*Andriana Nastas – profesoară de istorie,
grad didactic II, IP Școala profesională din Ungheni*

Conferința de Istorie și Cultură locală, Cornești 16 iunie 2023.

Istoria este martorul care confirmă trecerea timpului, iluminează realitatea, vitalizează memoria, oferă călăuzire în viața de zi cu zi și ne aduce știri din antichitate.

Tradițional în preajma zilei profesionale a istoricului, Asociația Istoricilor Nicolae Iorga din Ungheni desfășurăm Conferința de Istorie și Cultură locală. Ediția a IV, de anul acesta a avut loc în gimnaziul „D.Cantemir” din or.Cornești. Organizatori a acestui eveniment au fost doi piloni ai educației istorice din raionul Ungheni-Sasu Marina și Leiba Veaceslav.

.....Ultimele evenimente din activitatea Asociației Istoricilor „Nicolae Iorga”, din raionul Ungheni tot îmi dau tărcoale și în cele din urmă am pus mâna pe toc și am pus stăpânire pe gând.....

.....16 iunie 2023- Conferința „Istorie și Cultură” locală sub genericul „Promovarea personalităților locale” o inițiativă de-a studia mai detaliat istoria locală venită de la unul din colegii noștri Arcadie Starașciuc. De data aceasta, Conferința s-a desfășurat în colaborare cu IPG „D.Cantemir”

din orașul Cornești. Desfășurarea activității m-a dus la gândul înțelept a poporului nostru „Omul sfințește locul”.

...Grijile cotidiene, care veșnic ne stau în cale au dispărut din momentul când am trecut poarta școlii. Ochiul oboist de un an școlar de activitate a fiecăruia dintre noi s-a lăsat copleșit de spiritual gospodăresc ținut în palme de curtea școlii. Chiar și dacă copiii demult erau plecați în vacanță, prezența lor se vedea prin amprenta amenajării jucăușe. Bucuria ochilor s-a dublat prin zâmbetul și bunăvoința cu care am fost primiți în pragul școlii de gazda Raisa Buga însoțită de colegii Sasu Marina și Leiba Veaceslav. Cred că fiecare dintre cei sosiți pășind pragul școlii am fost cuprinși de emoții plăcute. Spiritul gospodăresc a făcut loc sentimentului de stimă și respect față de neam și țară care emana din gustul estetic a holului de intrare.

Am constatat repetat, că avem colegi care-și știu rostul în viață. Argument ne servește bogata agendă a Conferinței compusă din trei sesiuni.

- **Sesiunea 1- *Istории create de Oameni,Locuri, Fapte-părți integrale ale spiritualității românești,*** compusă din 7 comunicări:
„Nicolae Florov- mare om de cultură, renumit pedagog” autor Liliana Rotaru, doctor în istorie, conferențiar USM, „File din istoria localității Cornești” autor Alexandru Sârbu, profesor de istorie din satul Baimaclia, r-ul Cantemir, originar din s. Cornești, „Personalități corneștene din perioada postbelică,- autor Antonina Negară profesor. Tot dumneaei este și autoarea Albumelor „Personalități locale”. Șirul comunicărilor continua cu „Istorie și patrimonial ecleziasc al satului Cornești-autor Nastas Adriana, profesor de istorie de la Școala Profesională din Ungheni, „Din izvoarele istoriei locale: Nume de rezonanță a orașului Cornești” -autori elevele: Daria Cozlov, Nicoleta Ungureanu, Vasilieva Evelina. Șirul continua și cu comunicarea elevului Postolachi Andrei „Bunicul meu- personalitate a satului meu” și comunicarea elevei Groza Alexandra „Fedula Irina –Om de nădejde și cumsecădenie pentru corneșteni”.

- **Sesiunea 2- Odă plaiului natal, valorificate prin cânt.,** susținută de Formațiile folclorice „Datina” și „Pădureanca” de pe lângă Casa de Cultură din Cornești, conducătoare Gurdiș Marcela.
- **Sesiunea 3- Pilotarea muzeelor locale,** susținută de animatoarea și neobosita Ina Bilețchi.

O agenda bogată realizarea căreia a fost posibilă numai profesionalismului și numai dăruirii de sine a colegilor, grupului de inițiativă a Asociației istoricilor „Nicolae Iorga” și nu în ultimul rând a conducătorului Corneliu Prepeleț. Istoria locală se cere studiată filă cu filă de fiecare dintre noi, de la sat la sat, de la om la om pentru a ne păstra indentitatea, verticalitatea istoriei și culturii neamului.

Ne-am întors acasă cu un bagaj plin îmbogățindu-ne experiența profesională coborând urechea la înțelepciunea poporului „Omul sfințește locul” dacă vrea....

Silvia Poiană, gim., „Gaudeamus” s. Petrești

„Fără istorie nu este patrie și fără dragoste de istorie nu poate fi dragoste către patrie.” Bogdan Petriceicu Hasdeu

Istoria unui popor este oglindită în oameni, locuri, construcții, evenimente care ne definesc trecutul și ne ghidează viitorul. Promovarea adevăratei noastre istorii, este o datorie sfântă pentru toți intelectualii. Conform curriculumui, modul de abordare în studierea trecutului istoric pornește de la istoria locală spre istoria națională, regională și cea universală. Cercetarea comunităților locale poate fi o activitate motivantă și stimulantă pentru elevi. Integrarea cu pricepere a

elementelor de istorie locală, în cadrul predării istoriei, au o valoare educativă specială. Ele îi ajută pe elevi să înțeleagă, să intre în contact cu trecutul, aduc mărturii, oferă dovezi asupra trecutului. Urmele istoriei locale, stimulează imaginația, trezesc emoția, interesul și curiozitatea care oferă cadrul necesar pentru studierea acestei discipline. Astfel, elevul devine factor activ în procesul de analiză și cercetare, el reconstituie evoluția istoriei, dă trecutului o viață nouă și re trăiește cu intensitate emoția descoperirii.

La 16 iunie, în apropiere de Ziua Istoricului, Asociația Istoricilor N. Iorga din Ungheni, a organizat un eveniment inedit, care a pus accent pe studiere istoriei locale, Conferința științifică „Istorie și cultură locală. Promovarea personalităților locale”. Gazda evenimentului a fost Instituția Publică Gimnaziul „D. Cantemir” din orașul Cornești. Totul a fost pregătit minuțios de către extraordinarii profesori de istorie din localitate, Veaceslav Leiba și Marina Sasu.

Odată intrați în holul instituției am fost întâmpinați de o expoziție inedită despre oamenii locului, care au dus faima Corneștiului în lume.

Fiecare om în felul său e un miracol, orice localitate își are istoria ei, o întindere în

timp și spațiu, are o vechime, are personalitățile ei, are oameni, locuri, fapte cu care se poate mândri, anume aceasta au încercat să ne relateze elevii gimnaziului prin prezentările și produsele elaborate despre oamenii de vază din localitate.

Despre istoria satului, a venit să vorbească tocmai de la Cantemir, domnul Alexandru Sîrbu, profesor de istorie de baștină din satul Cornești. A făcut o conexiune între evenimentele petrecute pe această palmă de pământ în diferite perioade istorice și a răscolit emoțiile celor prezenți printr-o poezie, creație proprie dedicată locului copilăriei și tinereții.

Despre reperele de credință, despre suflul vieții spirituale, despre veriga vieții sociale a satului – Biserica, a vorbit Andriana Nastas. Anume bisericuțele mici și modeste au fost adevărate oaze de spiritualitate creștinească și românească ale locului.

A urmat vizita Muzeului Școlii de Arte „Doian și Ion Aldea Teodorovici”, în care am simțit cum pulsează încă viața satului de odinioară. Fiecare piesă expusă este unică și transmite emoția vieții, suferinței, fericirii și nemuririi. Fiecare colțișor este frumos împodobit cu exponate adunate peste ani și păstrate cu sfințenie de Ina Bilețchi – purtătoare de tradiție și frumos, care nu lasă să fie dat uitării portul și valorile naționale. Ne-au încântat auzul ansamblul de copii de la Casa de cultură Cornești, ghidați de Marcela Chirinciuc.

Istoria este și va fi mere o posibilitate infinită de a cunoaște, a înțelege și a admira umanitatea. Prin exemple vii și reale, istoria, și îndeosebi istoria locală, are un rol important în educarea elevilor în spiritul patriotismului.

Profesorul de istorie, are rolul să le descopere, să încerce să le pună în valoare, să-i facă pe elevi să le însemnătatea, să fie interesați și mândri de comunitatea locală. Doar prin cunoașterea istoriei locale apreciem valorile neamului, tradițiile și obiceiurile care ne ridică la rang de popor și neam înrădăcinat adânc în aceste meleaguri.

Am să închei cu cuvintele marelui istoric Nicolae Iorga, „*Cunoscând istoria, eroii, tradiția, ne facem mai sociabili, mai altruși, mai iubitori de om și viață*”.

*Andriana Nastas, profesoară de istorie,
IP Școala Profesională din Ungheni*

A acțiune de Ziua Istoricului, 18 iunie 2023

Sărbătoarea profesională „Ziua Istoricului” a fost instituită prin decizia Guvernului Republicii Moldova nr. 427, din 10 iunie 2011, în semn de prețuire a aportului comunității istoricilor la promovarea adevărului istoric și a valorilor democratice.

Asociația Istoricilor Nicolae Iorga din Ungheni își exprimă recunoștința și aprecierea pentru contribuția istoricilor la dezvoltarea societății noastre, dar și la pecetluirea prezentului pentru generațiile viitoare.

Importanța istoricului într-o societate este de necontestat, istoria fiind adevărul trecutului, pe care se construiește viitorul țării și al fiecăruia dintre noi. Asociația Istoritorilor va promova și susține acțiuni menite să consolideze breasla istoricilor din raionul Ungheni și a tinerilor care tind spre această profesie, pentru ca ei să își desfășoare activitatea cu demnitate și abnegație pentru adevăr.

Ziua istoricului are o semnificație specifică și desigur important fiindcă reprezintă o parte din sufletul meu, contează mult că profesia aleasă să fie din dorință și pasiune. 18 iunie 2023 a fost altfel pentru membrii Asociației Istoritorilor, deoarece a fost petrecută în preajma seniorilor din familia istoricilor raionului Ungheni. Am simțit împreună emoții de bucurie, surprindere, energie molipsitoare, în privire li se citea dragostea pentru meseria de cândva. Acea nostalgie pentru vremurile de altădată, când erau în clase la lecții alături de copii, un dor să audă sunetul de clopoțel, să trăiască din nou acele momente care sunt păstrate cu sfințenie în inima profesorului. Fiind surprinși plăcut, pentru că nu sunt uitați, „înfometăți” de a comunica. O vorbă spusă cu sinceritate și cu mult drag, acea recunoștință de care avem nevoie permanent, acel banal „bună ziua” poate să se însenineze ziua cuiva. Experiența trăită m-a convins încă o dată, o faptă bună îți aduce o satisfacție enormă și lucrurile mărunte pot schimba atitudinea oricui, de aceea hai să facem fapte din suflet.

***Pascaru
Irina, profesoară de istorie, gim.Semeni***

La 18 iunie în Republica Moldova s-a marcat sărbătoarea profesională a istoricilor. Asociația Istoritorilor „Nicolae Iorga” din Ungheni continuă să demonstreze angajamentul față de promovarea și protejarea patrimoniului cultural și istoric, dar și față de susținerea comunității academice și a profesorilor de istorie. Gesturile lor de solidaritate și apreciere în continuare sunt un exemplu demn de urmat pentru toți cei

implicați în învățământ și în cercetarea istoriei.

Astfel, echipa asociației a celebrat această dată într-un mod deosebit de simbolic și emoționant – prin vizitarea profesorilor de istorie aflați la pensie și aducerea de omagii postume la mormintele profesorilor decedați. Echipa asociației a adus bucurie și emoție în sufletele acestor învățători dedicați, oferindu-le câte o revistă istorică, publicată de asociație, care sunt rezerve de resurse valoroase pentru a continua să se mențină actualizați în domeniul istoriei și pentru a rămâne conectați la comunitatea academică, și un pachet de produse alimentare, care au fost donate cu mult drag de către Mitropolia Basarabiei, inclusiv Protopopiatul de Ungheni.

Profesorii de istorie, care au dedicat anii de muncă și pasiune pentru a transmite cunoștințe și înțelegere despre trecutul nostru, au fost profund impresionați de gestul surprinzător și generos al Asociației Istoricilor „Nicolae Iorga” din Ungheni, ne-a declarat Corneliu Prepelită, președintele organizației. Împreună cu aceștia profesorii la pensie au depănat amintiri din vremea când erau în câmpul muncii, educând generațiile de azi.

Printre învățătorii la care am mers în vizită se numără Liuba Beșliu (Valea Mare), Samuil Pancu (Morenii Vechi), Eudochia Aramă (Mănoilești), Eugen Constanciuc (Gherman), Victor Rusu (Semeni), Elena Efrim (Cornești), Ludmila Uscatu (Pîrlița), Ion și Elena Chilaru (Grăseni), Olga Dubășaru (Sinești), Lucia Gurdiș, Maria și Leonid Nicu, Ludmila Scornici (Ungheni), Rudico Vasile, Țicu Nadejda (Costuleni), Chitoroagă Maria (Negurenii Vechi). În total, ne-a precizat Corneliu Prepelită, nouăsprezece învățători de istorie au fost vizitați.

Această inițiativă impresionantă subliniază importanța recunoașterii și aprecierii profesorilor de istorie, care au influențat viețile a numeroase generații prin transmiterea cunoștințelor despre

istoria noastră și dezvoltarea gândirii critice. Gestul asociației e o dovadă clară a respectului și recunoașterii pe care o merită acești profesori remarcabili, chiar și după retragerea din activitatea didactică.

Inițiativa de a vizita foștii profesori de istorie este realizată pentru a doua oară. Pentru prima oară au mers membrii Asociației „Nicolae Iorga” acum trei ani, înainte de pandemia de COVID-19, iar cea cu omagiul la morminte este în premieră¹.

În plus, asociația nu a uitat nici de profesorii care au plecat dintre noi. Membrii asociației au mers și au depus flori la mormintele acestor învățători dedicați istoriei, aducând astfel un omagiu de recunoaștere postumă pentru contribuția lor în educația și formarea generațiilor tinere.

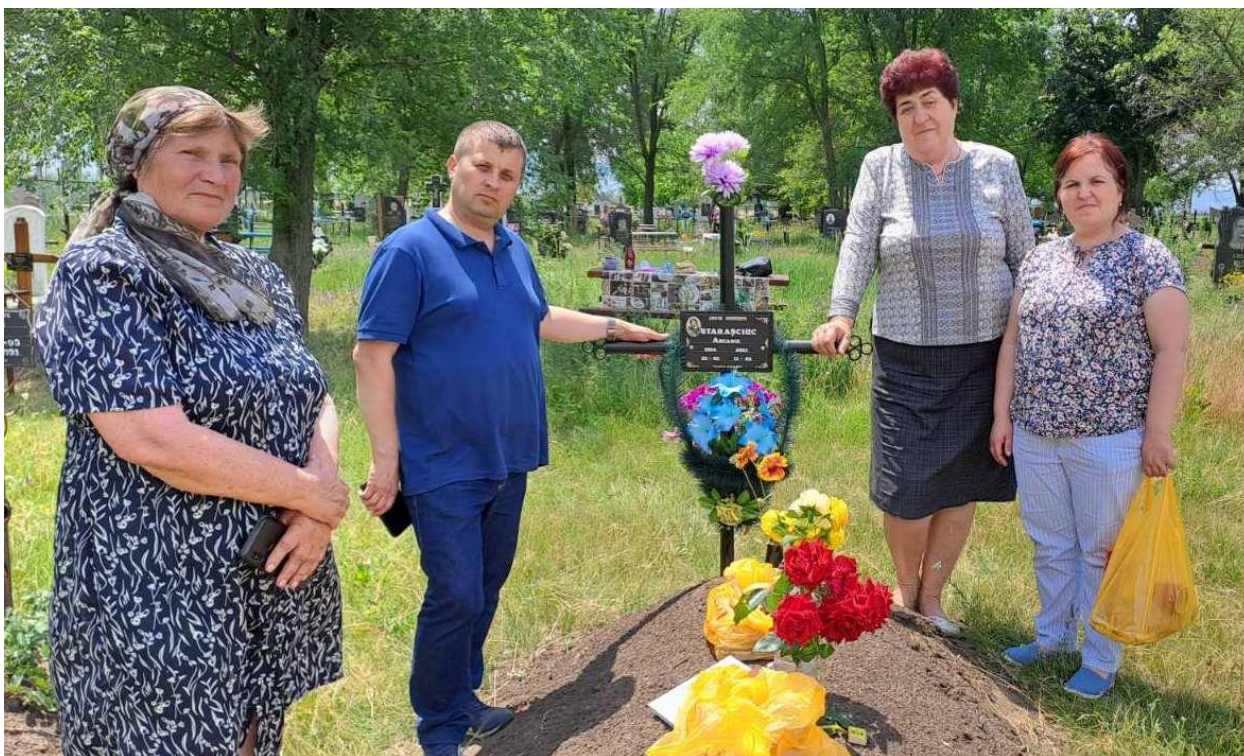
Preoții din Protopopiatul din Ungheni a Mitropoliei Basarabiei în această zi au oficiat slujbe de pomenire pentru adormiții Iurie Țurcanu, Arcadie Starașciuc, Sasu Lucia etc.

¹https://unghiul.com/omagiul-pentru-profesorii-de-istorie/?fbclid=IwAR3AKkVGVONF5fQ2fffUkFZJKRfoIML7wV5xoi8_NW8qmrQ6rr4zk7cXypc

https://unghiul.com/omagiul-pentru-profesorii-de-istorie/?fbclid=IwAR3AKkVGVONF5fQ2fffUkFZJKRfoIML7wV5xoi8_NW8qmrQ6rr4zk7cXypc

Expoziția foto-documentară: „Deportările-calvarul familiilor unghenene”,

5 iulie 2023

Comunismul în istoria noastră a constituit o perioadă tragică, o perioadă de ruptură de matcă și neam și de includerea forțată într-un imperiu semiasiatic.

Dintotdeauna, imperiul rus-fie țarist, fie sovietic-a fost o „închisoare” a popoarelor în care oamenii erau mutați cu forța dintr-o „celulă” în alta, după bunul plac al „gardienilor”, unde „celule” erau guberniile sau republicile, iar „gardienii”- reprezentanții autorităților sovietice și ai organelor de ordine public.

Deportarea a fost o măsură represivă, ce face parte din complexul de politici represive elaborate și puse în aplicare de regimul comunist sovietic.

Prin colectarea fotografiilor, a mărturiilor, a interviurilor, prin valorificarea lor științifică utilizând dosarele de arhivă, publicarea și punerea lor în circulație, am dorit să recuperăm un pic din memoria colectivă privind perioada de instaurare a regimului totalitar communist în RSSM prin represalii politice, deportări și muncă forțată a locuitorilor din raionul Ungheni. Astfel toate acestea le-am prezentat în expoziția foto-documentară „Deportările- calvarul familiilor unghenene” prezentată în incinta Muzeului de Istorie și Etnografie din mun.Ungheni la 5 iulie 2023.

Asociația Istoricilor
"Nicolae Iorga" din Ungheni
organizează
Expoziția foto-documentară
"Deportările -
calvarul familiilor unghenene

Muzeul de Istorie si Etnografie Ungheni
Strada N. Bălcescu Nr.9
Data 5 iulie, ora 10.00

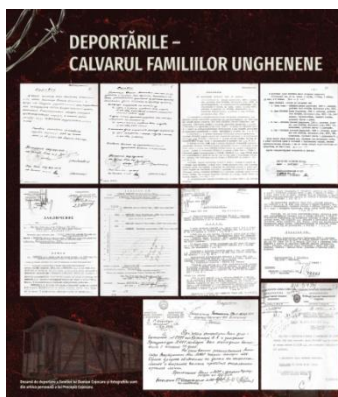
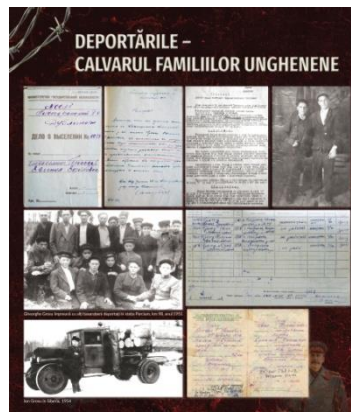
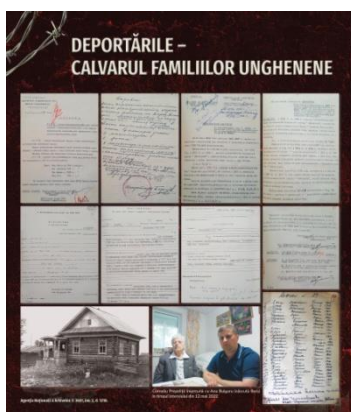
DEPORTĂRILE -
CALVARUL FAMILIILOR UNGHENENE

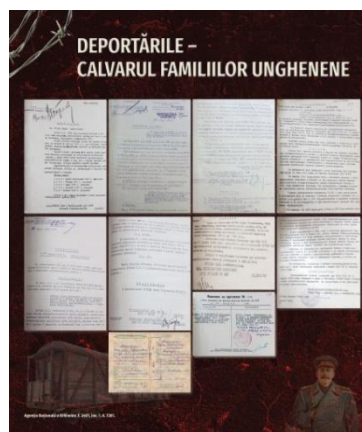
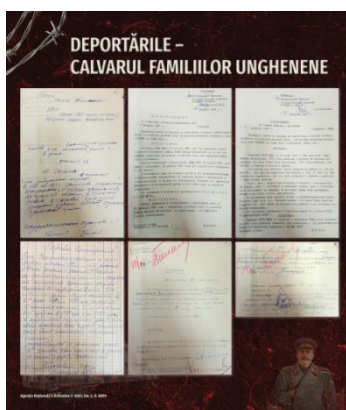

Pe data de 5 – 6 iulie 1949, regimul sovietic-stalinist de ocupație a realizat cel de al II-lea val al deportărilor basarabenilor în regiunile Orientului îndepărtat al URSS. Acesta a fost la fel de groaznic ca și primul val, din 13 iunie 1941, când mii

de oameni au fost smulși brutal din case de către organele NKVD, în miez de noapte, fără nici o explicație, urcați în mașini, apoi în trenuri și duși în Siberii de gheață. Nu credem că generațiile actuale conștientizează gravitatea acelor clipe de monstruoasă abominabilă, după cum, la fel, procedează și generații mai vechi. Pe de altă parte, odată cu trecerea vremii, tot mai puțini rămân cei care au simțit pe pielea lor cruzimea aceluia calvar. De aceea, este foarte important ca cei abilitați întru păstrarea vie a memoriei înaintașilor – instituții de învățământ, teatre, muzee, presă, asociații obștești etc. - să întreprindă acțiuni întru redepănarea firului memoriei. Asta, într-o învăța lecția și, mai ales, pentru a nu da prilej ca lucrurile să se repete. Într-un cuvânt, este vorba de menținerea aprinsă a focului din vatră, a sufletului treaz, a conștiinței și demnității de neam nealterate.

Programul a cuprins vernisarea expoziției-document ”Deportările - calvarul familiilor unghenene”, în cadrul căreia au fost expuse, pentru prima oară, o serie de dosare, reprezentative, a familiilor deportate din regiunea Ungheni. Acestea cuprind întreaga paletă a motivelor pentru care au fost deportați oamenii: criteriile politice, religioase, sociale etc., tragismul soartei umane, precum și absurditatea cauzelor intentării dosarelor. După cum au afirmat unii vorbitori, este prima oară, după 1990, când deportații din Ungheni, și urmașii acestora, s-au întrunit într-un număr atât de mare într-o acțiune care le evocă memoria.

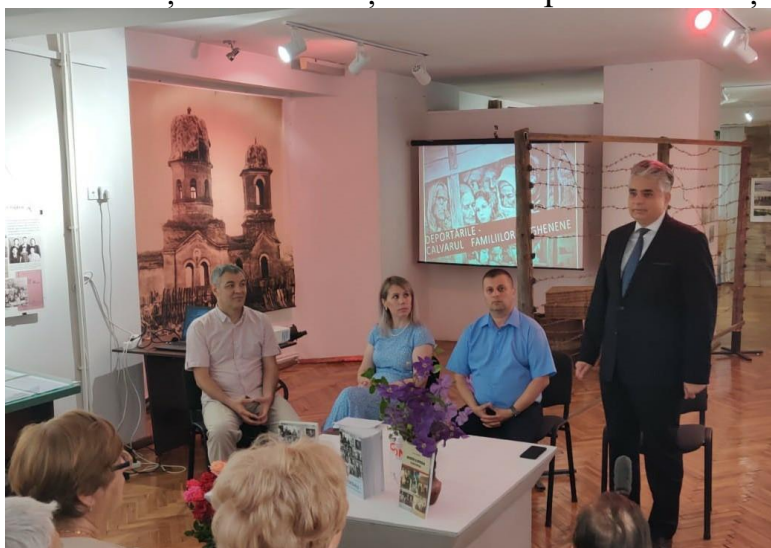

Cei prezenți: Consulul general al României la Bălți Petrișor Dumitrescu, dl. Corneliu Prepelită, președinte Asociația Istoricilor "Nicolae Iorga" din Ungheni, dl. Octavian Țăcu, doctor în istorie, dna Maria Gogu, doctor în istorie (Direcția Generală a Arhivelor Naționale), dl. Sergiu Cataraga, doctor în istorie, profesor universitar, director al Muzeului Armatei Naționale au subliniat importanța păstrării memoriei deportărilor staliniste, conștientizarea pericolului uitării în genere a experiențelor istorice tragice ale unui popor, precum și necesitatea cultivării insistente în rândul tinerei generații a sentimentului apartenenței basarabenilor la identitatea românească, în contextul realităților politice internaționale actuale.

În cuvântul său, consulul general al României a mulțumit pentru invitație și și-a exprimat gratitudinea față organizatori și toți cei prezenți pentru cinstirea memoriei înaintașilor, pe care nu-i vom uita niciodată și a căror memorie vom continua s-o păstrăm vie.

„Este un adevăr istoric. În anul 1918, are loc procesul istoric în urma căruia toate provinciile istorice locuite de români s-au unit în cuprinsul aceluiași stat național, România. Primii care au fost ridicați în anii 1940 și 1941 au fost membrii Sfatului Țării, care au votat Unirea, se aflau aici și erau în viață. Au fost primii torturați, primii chinuți, pentru faptul că au înfăptuit Unirea cu România. Au votat Unirea cu România pentru că ne unesc limba, cultura, istoria, civilizația și spiritualitatea românească. În anul 1940 a început calvarul românilor, numiți elemente reacționare, elemente care nu voiau să se supună, să fie de acord cu politica de agresiune a Uniunii Sovietice. Nu au

găsit altă cale de exterminare, decât să intre cu forța în casele localnicilor și să-i urce forțat în vagoane de mărfuri pentru a-i trimite în Siberia și Kazahstan. Trebuie

să învățăm adevărul istoric, care, mai devreme sau mai târziu, iese la suprafață. Ducem o activitate de cunoaștere a adevărului istoric cu scopul de a ne exprima onoarea și cinstea față de Dumneavoastră, cei care ați avut de suferit, pentru a omagia memoria celor care nu mai sunt astăzi printre noi și pentru a lăsa această lecție de istorie adevărată tinerei generații, cu un singur scop: Să-și aleagă un viitor mai bun. Să adere la valorile democratice, la valorile unde civilizația primează, bazate pe respectarea demnității umane, libertate, egalitate, statul de drept, precum și pe respectarea drepturilor omului” a menționat consulul general.

De asemenea, deportații, cu lacrimi în ochi, au depănat amintiri și trăiri ale acelor momente de tristă pomină, exprimându-și, totodată, regretul că Ungheniul este printre puținele localități din republică în care nu există un monument al deportaților și că toate demersurile depuse de reprezentanții Asociației Deportaților, alte entități obștești etc., începând cu anul 1990, nu au dat rezultate.

Acțiunea s-a încheiat cu un serviciu religios, săvârșit de un grup de preoți de la Mitropolia Basarabiei și depunere de flori în memoria deportaților la Troița Martirilor Neamului Românesc din localitate.

Exprimăm sincere mulțumiri tuturor celor prezenți la eveniment.

6 iulie 2023- 74 de ani de la cel de al doilea val al deportaților.

În anii 1941 și 1949, din satele raionului Ungheni au fost deportați sute de basarabeni. Unii din ei nu au mai revenit la vatra strămoșească. Amintirea acelei tragedii e vie și astăzi, astfel în multe localități au fost ridicate monumente ale durerii, pe care au fost înscrisionate numele celor care au nimerit în malaxorul

represiunilor sovietice. Aceste monumente sunt pline de simbolism, ele sunt ca un loc de reculegere, de renaștere a memoriei.

În acest context de idei, membrii Asociației Istoricilor Nicolae Iorga din Ungheni am comemorat 74 de ani de la cel de al doilea val al deportărilor din 5-6 iulie 1949 la monumentele din satele Romanovca, Sînești, Hîrcești.

Pe data de 6 iulie, ora 9.00 alături de deportați, autoritățile publice locale, elevi am comemorat acest eveniment la monumetul din satul Romanovca. De la bun început parohul

bisericii din Romanovca, părintele Nicolae Tverdostup a organizat o litie în memoria celor deortați. Monumentul în memoria victimeleor regimului totalitar communist a fost dezvelit la 24 august 2014, când unii „patrioți” sărbătoreau așa-zisa eliberare a Moldovei. La activitate a participat și domnul Ion Radu, unicul deportat care a mai rămas în viață din această localitate. El a reamintit celor prezenți despre acele clipe tragice prin care a trecut alături de familia sa.

La ora 11, am comemorat deportații la monumntal din satul Hîrcești. Monumntalul în memoria victimelor represiunilor regimului communist din satul Hîrcești a fost inaugurat la 8 noiembrie 2014.

*Ecoul deportărilor staliniste la Ungheni, 14 septembrie, 2023,
LT M.Eminescu*

„Viața celor morți se află în mâinile celor vii” (Cicero)

DIRECȚIA
EDUCAȚIE
UNGHENI

Asociația Istoricilor "Nicolae
Iorga" din mun. Ungheni

ME
V. E. Iorga, municipiul Ungheni

IPLT, "Mihai
Eminescu", mun.
Ungheni

Expoziția foto-documentară
"Deportările-calvarul familiilor unghenene"

Invitat: **Ocatavian Țicu, doctor în istorie**

Proiecție de film: "Siberia din oase",
regizor **Leontina Vatamanu, producător Virgil Mărgineanu**

14 septembrie 2023,
ora 13.00,
IPLT, "Mihai Eminescu",
mun. Ungheni

DEPORTĂRILE -
CALVARUL FAMILIILOR UNGHENENE

Familia Bors,
s. Condrătești, r. Ungheni

Atunci când lecțiile istoriei nu sunt învățate, persistă un risc major de a le repeta și de a plăti încă o dată pentru ele. Este de datoria noastră de a aduce lumină asupra unor evenimente tragice ale istoriei noastre naționale, prin care au trecut înaintașii noștri, și ne-au marcat profund. Un episod dureros sunt deportările, care reprezintă o formă a terorii staliniste și au fost extrem de des folosite, chiar de la crearea Uniunii Sovietice, pentru reprimarea și represiunea unor popoare și conglomerate etnice ale fostei URSS. Acestea, erau periodic utilizate ca o măsură coercitivă, care urmărea scopul de a schimba caracterul etnic a regiunii

respective, de a inocula frica, de a inhiba spiritul civic, de a dizolva componentele naționale de pe teritoriile ocupate de Uniunea Sovietică.

În perioada ocupației sovietice, Basarabia (în special RSSM) nu a fost ocolită de calvarul deportărilor masive de populație. În memoria basarabenilor căzuți sub teroarea roșie, spre folosul generațiilor viitoare, ca să nu permitem încălcarea drepturilor omului și comiterea crimelor împotriva umanității, Asociația Istoricilor „Nicolae Iorga” a organizat mai

multe activități de valorificare a memoriei colective și a dramelor trăite de familiile basarabenilor deportați. În acest context, în luna august și până în februarie 2024, IPLT M.Eminescu a găzduit expoziția foto-documentară „Deportările-calvarul familiilor unghenene”, documentată de istoricul Corneliu Prepelită. Pentru inaugurarea expoziției în incinta IP LT M.Eminescu la 14 septembrie 2023, a fost invitat istoricul Octavian Țicu, care a prezentat o lecție amplă despre calvarul deportărilor staliniste, iar în acest

context a fost derulată proiecția documentarului „Siberia din oase”, regizor Leontina Vataman la care a fost prezent producătorul Virgiliu Mărgineanu, dar și unul din personajele principale a documentarului Ion Radu, născut în 1937, familia căruia a fost deportată. Acest film documentar a fost lansat cu ocazia marcării a 70 ani de la deportările din

Basarabia din iulie 1949. La baza acestui film, lansat la 28 iunie 2019, apreciat cu Premiul Național, au stat istoriile adevărate, precum este stipulat în prefața sa: „... a 4 deportați: Gavriil Boian, s. Carahasani, r-nul Tighina; Ion Radu, s. Romanovca, r-nul Ungheni; Elena Curicheru Vatamanu, mama regizoarei filmului și a Margaretei Spânu Cemârtan, deportați în cel de al doilea val din 6-7 iulie 1949 în cadrul operațiunii „Sud”, care a fost cea mai amplă operațiune de deportare a

basarabenilor. Fiecare episoadă are o istorie separată și punctează ororile și dramele prin care au trecut zeci de mii de basarabeni în perioada stalinistă.

Cu o deosebită atenție au vizionat acest film elevii din toate liceele din oraș, însoțiți de profesorii lor de istorie, iar relatările domnului Ion Radu, cărui deportări i-au marcat întreaga viață, i-au captivat profund, făcându-l să retrăiască împreună cu el acele momente de groază prin care a trecut. Am încercat să constatăm impactul acestui eveniment asupra comunității educaționale, astfel profesora de istorie din IPLT M.Eminescu Comanieț Nelea menționează: „În fața spectatorului se derulează drama acestor 4 deportați care au suferit enorm, dar au avut puterea și curajul de a repovesti

despre această filă dureroasă a întregului neam basarabean. Spectatorul vede și simte disperarea și mai nemărginită care i-a împins pe toți, căci în tren erau doar paie pe jos și o mică fereastră prin care pătrundea puțin aer. Actrița Eugenia Butnaru, care a jucat rolul bunicii a reușit să transmit emoțiile puternice prin care a trecut protagonistul. Doamna Elena Curicheru – Vatamanu, își mai amintește că s-au reîntors în 1955, dar nimica nu li s-a returnat și au luat-o de la început. Sunt impresiile și istoriile celorlalți doi deportați: Gavriil Boian și Margareta Sănu-Cemurtan.”

Eleva clasei a XII-a, IPLT „M.Eminescu”, Suzana Bucica a fost impresionată de dramele familiilor basarabene și relatează că: „Filmul documentar „Siberia din oase” îl pot cataloga drept o perlă a cinematografului național. Este un exemplu ferm al unui talent desăvârșit, emancipat de spiritul comemorativ și patriotic al victimelor deportărilor. Vizionarea filmului nu m-a putut lăsa indiferentă. Am rămas cu emoții și impresii inedite, care s-au contopit cu revelații emancipate în operele druziene și „Tema pentru acasă” de Nicolae Dabija. Soarta personajelor, veridicitatea istoriei prin martori fizici cu emoții și destine crude, sunt factori care mi-au stimulat dorința de documentare la subiectul deportărilor. Adevăr, durere, crime, istorie, destin sunt cuvintele-cheie ce caracterizează capodopera cinematografică și, totodată, marea tragedie a basarabenilor din secolul trecut. Prin

prisma acestui documentar, s-au tratat subiecte fundamentale, dificile ce au modelat filele istoriei unui popor-al copiilor Basarabeiei”.

Drama prin care au trecut basarabeni nu trebuie uitată. Însăși regizoarea Leontina Vatamanu în unul din comentarii sublinia: „Cele mai odioase regimuri sunt cele care supun copiii unor brutalități, violențe și exterminări.”

Noi trebuie să ținem minte că toți deportații au suferit trauma, deaceea trebuie să fim înțelegători, să trăim cu compasiune filele dureroase prin care au trecut aceste generații. Este de datoria noastră să valorificăm memoria colectivă pentru a nu da uitării această dramă care ne-a marcat profund istoria națională.

Burunjiu Victoria, profesoară de istoria românilor și universală,

IPLT „Mihai Eminescu” din mun. Ungheni, gr. did I

Conferința ”Personalități marcante din localitatea ta”, 1 noiembrie

În societatea actuală, care este supusă unui proces continuu de schimbare, educația devine eficientă, dacă este privită prin prisma educației istorice. Calitatea educației istorice depinde de fiecare din noi, deoarece contribuie nu doar la

cunoașterea trecutului istoric, ci formează competențe, atitudini și valori general-

umane necesare unui cetățean integru. Abordarea istoriei de la local la regional, apoi de la național la universal, reprezintă un proces continuu, care se referă la evenimente, fapte și personalități. Valoarea educativă a istoriei locale este una deosebită, deoarece stimulează interesul pentru cunoașterea istoriei natale, contribuind în mod deosebit la formarea convingerilor, care se concretizează în atitudini și comportamente. Aceste valori deosebite sunt formate printr-un șir de activități realizate la nivel raional de către Asociația Istoricilor "Nicolae Iorga" din raionul Ungheni. O astfel de activitate, este Conferința "Personalități marcante din localitatea ta", care are ca scop încurajarea cercetării și studierii istoriei locale, prin prisma aportului personalităților marcante la dezvoltarea localității, dezvoltarea sentimentului de apartenență, educarea tinerilor în spiritul respectului față de trecutul și prezentul comunității.

Inițiativa organizării acestei Conferințe, aparține d-lui Corneliu Prepeliță, președinte a Asociației Istoricilor "Nicolae Iorga" din raionul Ungheni, iar la realizarea ei și-a adus aportul întreaga comunitate de cadre didactice din raion. Prima ediție a conferinței a avut loc anul trecut în incinta IPLT "Vasile Alecsandri" pe 26 noiembrie 2022, iar cea de-a doua pe 1 noiembrie 2023 la IPLT „Mihai Eminescu” din mun. Ungheni.

Prin această activitate se urmărește stimularea cercetării, investigării, analizei contribuției unei personalități locale cu un destin demn de urmat. Astfel, elevii ghidați de profesorii coordonatori au elaborat articole și prezentări interesante despre o personalitate marcantă din localitatea de baștină. Comunicările participanților s-au remarcat prin diversitate tematică, studii individuale, fiind

însoțite de fotografii și documente. În cele două ediții ale conferinței au fost valorificate contribuțiile deosebite ale personalităților precum academicianul Andrei Eșanu, istoricul și politicianul Octavian Țicu, pictorul Emil Childescu, artistul Victor Cobzac, Iacob Ciachir, Lidia Bobîna, Vasile Badiu, Paul Mihail etc.

Participanții celor două ediții ale conferinței, profesori și elevi, au rămas cu impresii deosebite și au accentuat necesitatea unor astfel de activități. Pentru a constata impactul acestui eveniment asupra comunității de cadre didactice și elevi, am ținut să culegem niște opinii despre valoarea acesteia. În acest context, Irina Pascaru, profesoară de istorie, la IP Gimnaziul Semeni, care a ghidat elevii, participanți la cele două ediții ale conferinței, a menționat faptul că această activitate *”este un eveniment important pentru elevi, coordonați de profesorii lor pentru a cunoaște istoria locală. Astfel, cercetarea*

istoriei comunității devine o activitate motivantă și stimulantă pentru elevi. Ei obțin experiențe, iar evenimentele locale fac conexiune cu evenimentele istoriei naționale și universale. Valorificarea patrimoniului cultural, prin care înțelegem eminamente și pe cel uman, reprezintă una din misiunile societății noastre, accentuează valoarea umană a procesului istoric. Elevii își dezvoltă abilitățile de cercetare, dar desigur, comunicarea în fața unui public necunoscut, cultivă responsabilitatea și atitudinea”. Ciobanu Adelina, elevă în clasa a IX-a, în aceeași instituție, participantă la Conferința *”Personalități marcante din localitatea ta ”*, ediția II, a afirmat următoarele: *”Pentru mine, participarea la Conferință a fost o experiență remarcabilă. Pe lângă faptul că am descoperit noi personalități, am realizat și cât de bogată este istoria comunității din jurul meu. Fiecare prezentare a adus în prim-plan, aspecte captivante ale personalităților remarcabile. Această experiență mi-a stârnit un mare interes pentru explorarea continuă a moștenirii locale, dar și un sentiment de mândrie și inspirație.”* În aceeași ordine de idei, dna Bobu Elena, profesoară de istorie IPLT”Alexandr Pușkin”, din mun. Ungheni a

afirmat că *”Prezentarea galeriei personalităților locale semnifică un impact profund asupra memoriei colective. Colaborarea și conlucrarea profesorilor și elevilor într-un proiect de selectare și prezentare a celor mai notorii personalități locale urmărește misiunea de integrare a membrilor comunității. Conținutul conferinței, ține de istoria locală, de efortul de a ține minte și de a transmite către generațiile viitoare experiența generațiilor trecute și actuale. Se urmărește obiectivul ca sufletul comunitar să dăinuie peste secole, cunoștințele istorice să înnobileze și să servească ca orizont de așteptări, construind modele pentru tânăra generație”*.

Elevul dnei Elena Bobu, Cristian Colțișor, din clasa a XI-a, a ținut să remarce că *”această activitate raională, a oferit elevilor ocazia de a se conecta profund cu istoria bogată și inedită a raionului Ungheni. Prin cercetare și prezentare, această experiență nu doar a consolidat cunoștințele noastre despre personalitățile marcante, ci ne-a inspirat și ne-a făcut să apreciem moștenirea culturală. Prin implicarea în acest concurs, am descoperit că nu sunt doar martorul istorie locale, ci și parte activă a perpetuării ei prin accentuarea contribuției semnificative a personalităților. Pentru mine participarea a reprezentat nu doar un moment de cunoaștere, ci și o oportunitate de dezvoltare personală, cultivându-mi abilități de cercetare, comunicare și analiză, esențiale pentru evoluția mea”*.

Comunicările celor 43 de elevi, participanți la prima ediție a conferinței au fost incluse într-o culegere cu titlul *”Personalități marcante din localitatea ta”*, editată de Asociația Istoricilor *”Nicolae Iorga”* din raionul Ungheni, ceea ce oferă oportunitatea utilizării materialelor la orele de istorie locală. În anul curent au selectate cele mai documentate prezentări ale elevilor și incluse în revista *”Patrimoniul istoric”*, nr.17.

Prin efortul comun al tuturor actorilor educaționali, dar și a organizatorilor Conferinței "Personalități marcante din localitate ta" în cele două ediții, am reușit să demonstrăm că lucrurile cu adevărat valoroase au continuitate, să aducem lumină și aprecierea personalităților ce au dat sens și eternitate istoriei localității, care au devenit adevărate modele de curaj, responsabilitate și perseverență. Aceste personalități marcante, ne inspiră, ne motivează și împărtășesc adevărate experiențe, de care suntem și vom fi mândri.

***Victoria Radu, profesoară de istorie,
IPLT "Mihai Eminescu" mun. Ungheni, grad did. Superior***

Întâi noiembrie a sosit cu ploaia binecuvântată, atât de așteptată de noi toți, dar și cu un eveniment deosebit, Conferința Raională Ungheni 2023 cu genericul: "Personalitățile marcante din localitatea ta", ediția a doua, având ca slogan "Omul sfințește locul..." care s-a desfășurat la LT "M. Eminescu". Revin cu mare drag în acest măreț edificiu proaspăt renovat după ultimile cerințe ale timpului și la dragii mei colegi.

O inițiativă lăudabilă concepută după proiectul domnului Corneliu Prepelită, Specialist Principal la Direcția Educație Ungheni, Președintele Asociației

Istoricilor “N. Iorga”, care este el însuși o personalitate deosebită și un cercetător meticulos al valorilor naționale care-și au originea în plaiul unghenean.

Am rămas plăcut surprinsă de organizarea impecabilă a acestui eveniment grație domnului Petru Langa, managerul acestei instituții și profesoarelor de istorie Radu Victoria și Burungiu Victoria care s-au implicat la maxim.

Am ascultat cu un entuziasm deosebit cele peste 30 de prezentări despre personalitățile care au avut și au un impact deosebit în promovarea învățământului și culturii în localitățile natale și pot să afirm cu toată certitudinea, că avem la Ungheni și în raion elevi erudiți ghidați de profesori minunați!

Mulțumiri infinite cu multă considerație domnului Corneliu Prepețiță și tuturor celor implicați în acest proiect de excepție, o oază de patriotism și dăruire pe altarul faptelor frumoase ce au lăsat urme în istoria locală.

Cât sunt de utile asemenea concursuri și câte realizări ale oamenilor din preajmă au fost scoase în evidență grație perseverenței acestor elevi ce au fost remunerați cu diplome și cărți despre istoria plaiului natal la finele acestei superbe sărbători!

Tatiana Cimbriciuc, scriitoare, profesor.

Acordul de parteneriat cu Asociația Profesorilor de Istorie din județul Neamț, APIN

Asociația Istoricilor „Nicolae Iorga” din Ungheni și Asociația Profesorilor de Istorie Neamț (APIN), au semnat un Acord de parteneriat în vederea cooperării, organizării, desfășurării și promovării proiectelor educaționale. Acordul de parteneriat a fost semnat la data de 24 noiembrie 2023, la Piatra Neamț, de către Președintele APIN, profesor-Cristiana Șoimaru și profesorul Corneliu Prepeliță, președinte al Asociației Istoricilor „Nicolae Iorga” din Ungheni. Documentul a fost semnat în prezența profesorilor Elena Preda și Andrei Nica și delegația din Republica Moldova (Ungheni), prof. Caliga Rebeca(IP Gimn. Todirești), prof. Goian Eudochia (IP Gimn. Costuleni) și prof. Sanduleac Irina (LT “Ion Creangă”, Ungheni).

Acordul stabilește principiile cooperării în vederea acordării asistenței științifico-consultative și practice în organizarea, desfășurarea și promovarea proiectelor educaționale, a schimbului de experiență, profesori, elevi, precum și schimburi informaționale, de materiale promoționale, didactice, etc. Un schimb de publicații în acest sens a îmbogățit biblioteca

APIN, dar și a noastră personală. În cadrul întâlnirii s-a discutat și despre oportunitățile unei viitoare colaborări în vederea unor proiecte de cercetare destinate istoriei locale.

În aceeași zi în calitate de oaspeți de onoare, alături de stegarii și curtenii din Garda Curții Domnești, profesori și elevi ai Colegiului Național Petru Rareș, am participat la evenimentul de aprinderea torțelor, aprinderea torțelor s-a organizat și în onoarea Zilei

Naționale a României, 1 Decembrie. Am fost onorați să fim prezenți la un asemenea eveniment, când se aniversează 154 de ani de la înființarea Liceului de Băieți "Petru Rareș", a cărui clădire se află pe locul vechii Case domnești a lui Ștefan cel Mare. La finalul ceremoniei de aprindere a torțelor, în fața Bisericii Curții Domnești, a avut loc ceremonia de ridicare în rang a vrednicilor curteni și stegari. Ridicarea în rang a fost organizată de reprezentanți ai Ordinului „Străjerilor Cetății Neamțu”, prof. Emil Apostol, cu rang de vornic și scutierul său, David Oglinzanu (Colegiul Național „Ștefan cel Mare”)

Ceremonia s-a încheiat cu depunerea jurământului de către stegarii noi din Garda Curții Domnești.

Ca o continuare a zilei încărcate de evenimente și impresii a fost și a doua zi, care a început cu vizita la mănăstirea Bistrița, ctitorită de Alexandru cel Bun, locul în care își dorm somnul de veci Alexandru cel Bun, soția sa Ana și fiii lui Ștefan cel Mare. În calitate de ghid am avut-o pe doamna Cristiana Șoimaru care ne-a relatat mai multe informații interesante despre acest lăcaș sfânt și despre obiectul cel mai de preț al lăcașului – Icoana Făcătoare de Minuni. Doamna Cristiana Șoimaru, a menționat că, dincolo de aspectele istorice legate de Mănăstirea Bistrița, lăcașul sfânt este și subiectul mai multor legende, una din

ele doamna ne-a povestit-o: ”Este o legendă locală care spune că atunci când Petru Rareș și-a pierdut prima domnie fugind spre Transilvania s-a refugiat la Mănăstirea Bistrița. Călugării l-au scăpat printr-o ieșire din spate. Aproape ajuns de către trupele turcești din spate a aruncat două pungi cu galbeni iar legenda spune că atunci când au atins pământul galbenii s-au prefăcut în pietre. I-am dus și eu pe copii să vadă că locul este plin de niște pietre rotunde șlefuite ca niște bănuți. ”, din lipsă de timp noi nu am mers să vedem aceste pietricele.

Ghidul nostru a ales și alte locații nu mai puțin impresionante: Muzeul de Artă Eneolitică Cucuteni din Piatra Neamț, aflat în centrul istoric al municipiului Piatra-Neamț, în imediata apropiere a ctitoriilor mușatine

Biserica Sfântul Ioan și Turnul-Clopotniță. Astfel am avut ocazia să admirăm piese din cadrul culturilor Precucuteni – Cucuteni, adevărate capodopere de artă, incluse în patrimoniului cultural național și universal, ne-am îmbogățit spiritual ca de altfel și elevii Doamnei profesor, care orele de Preistorie le desfășoară în sălile muzeului. Următorul popas a fost Muzeul de Etnografie din Piatra-Neamț- un

tezaur al Neamțului, expoziția care am vizitat-o avea ca tematică Anotimpurile satului, fiecare sală de expoziție ilustrează ocupațiile și sărbătorile de peste an și totodată pun în evidență bogăția ocupațiilor și tradițiilor populare din această zonă. Muzeul de Artă din Piatra Neamț prezintă o viziune panoramică asupra evoluției artelor vizuale de la pictură la

grafică, sculptură și tapiserie, toate create de artiștii români la sfârșitul secolului al XIX-lea și în secolul al XX-lea, a constituit o delectare vizuală pentru mine personal dar și pentru colegi. Astfel, participând la acest eveniment am avut oportunitatea de a ne delecta spiritual și cultural, sunt sigură că atât eu cât și colegii am venit acasă plini de impresii deosebite.

Din numele colegilor, membrii delegației, adresăm mulțumiri cordiale tuturor celor care au condus la desfășurarea cu succes a tuturor activităților, în special Președintelui Asociației Istoricilor „Nicolae Iorga” din Ungheni, Domnul Corneliu Prepelică și Președintele APIN, profesor- Cristiana Șoimaru.

Goian Eudocchia, profesoară de istorie, gimnaziul Costuleni, grad didactic Unu

Apariții editoriale

În anul 2023, Asociația Istoricilor Nicolae Iorga din Ungheni a scos de sub tipar două numere a revistei Patrimoniul istoric, respective nr.16 și 17.

*„Prin ea (istoria locală-n.n.)
descoperim, surprinși cu toții, nu
numai că suntem, dar că și am
fost și că mai fi-vom”*

(Nicolae Dabija)

Orice localitate își are istoria ei, are o vechime în timp și spațiu, are personalitățile ei, are **OAMENI, LOCURI, FAPTE** cu care se poate mândri. Este rolul profesorului de istorie să le descopere, să încerce să le pună în valoare, să-i facă pe elevi să le conștientizeze însemnătatea, să fie interesați și mândri de comunitatea locală. Numai cunoscând istoria locală ne cunoaștem mai bine pe noi înșine, învățăm să fim mai buni, să apreciem valorile neamului, ne dezvoltăm spiritul patriotic.

Istoria locală este o realitate a școlii din zilele noastre, este o actualitate, este o necesitate, este cea de lângă noi, din imediata vecinătate, este cea căreia îi **APARTINEM**. Este cea care așteaptă cu nerăbdare să fie descoperită și valorificată. Studiul materialelor de istorie locală ajută elevii să înțeleagă în mod corect procesele istorice care s-au desfășurat pe tarâmul natal, lărgind în cele din urmă perspectiva lor asupra istoriei țării și asupra originii proprii.

Cercetând fapte din istoria locală, colectând amintiri, povești, istorioare de la bunici, părinți sau de la bătrânii din sat, elevii ajung să conștientizeze legătura profundă dintre generații, dintre trecut și prezent, ajung să perceapă adevărul istoric dintr-o perspectivă locală relaționată la evenimente naționale sau chiar și internaționale. Totodată, implicarea personală în procesul de învățare și cercetare a trecutului determină elevii să-și asume responsabilitatea de a transmite mai departe adevărul istoric.

Abordarea evenimentelor, fenomenelor și personalităților prin prisma istoriei localității natale contribuie nu doar la o înțelegere și percepere mai profundă a acestora, ci, permițând elevilor să se autoidentifice cu comunitatea din care fac parte, contribuie totodată la educarea sentimentului de mândrie pentru apartenența la această comunitate, zonă, țară.

„Trecutul de lângă noi, oglindit prin Patrimoniul Cultural Local“ - este genericul Seminarului interraional cu profesorii de istorie din raioanele Cantemir și Ungheni, desfășurat în incinta Instituției Publice „M. Eminescu” din orașul Cantemir, la 03 noiembrie 2023. La seminar au participat 58 de profesori de istorie din ambele raioane. În cadrul acestui seminar a avut loc lansarea numărului 16 al revistei *„Patrimoniul istoric”*, publicație a Asociației Istoricilor „Nicolae Iorga” din Ungheni, patronată de Corneliu Prepeliță, specialist principal, Direcția Educație Ungheni. Acest număr, dedicat în exclusivitate istoriei locale a raionului Cantemir, conține lucrări ale mai multor profesori și elevi privind trecutul și prezentul localităților din raionul Cantemir.

Revista cuprinde trei compartimente importante în studierea istoriei locale:

1. Istorie și cultură locală,

2. Personalități locale,

3. Portofoliul didactic.

În primul compartiment, „*Istorie și cultură locală*,” revista oferă cititorilor 10 articole care aduc în prim-plan mai multe evenimente, fapte și aspecte din diverse perioade ale istoriei localităților din raionul Cantemir, ca de exemplu:

1. „*Aspecte ale vieții social-economice și relațiile agrare în cadrul a două localități din lunca Prutului: Gotești și Ghioltosu, sec. XVIII - XIX*”, (autor Dm. Chise, profesor de istorie în cadrul IP Gim. „V. Pârvan”, Gotești).
2. „*Aspecte ale evoluției proprietății moșierești în localitatea Enichioi - epoca modernă*” (profesor T. Domanciuc, IP Gim. Enichioi).
3. „*Greutăți, proteste, revendicări și exoduri ale populației din ținuturile Codru, Greceni și Izmail în sec. XVIII - XIX*” (profesor Alexandru Sîrbu, IP Gim. „M. Eminescu”, Baimaclia)
4. „*Mărturii ale trecutului în preistorie și antichitate pe Colinile Tigheciului*”, (profesor Aurelia Raileanu, IP Gim. „M. Eminescu”, Baimaclia).
5. „*Exponenți ai „celor 7 stâlpi ai țării”- dinastia de boieri moldoveni Cantacuzino, proprietari ai moșiei Cîiet, sec. al XIX-lea*, (profesor N. Șeremet - Carp, IP Gim. Cîiet).

În compartimentul doi, denumit „*Personalități locale*”, revista oferă cititorilor cinci articole care aduc în lumină personalitățile notabile din comunitate și realizările acestora. Aici, găsim materiale elaborate atât de profesori, cât și de elevi pasionați de istorie:

1. „*Vasile Țepordei – tribun al Basarabiei*”, (eleva clasei a XII – N. Pîrciu, IP LT „N. Mihai”, Ciobalaccia).
2. „*Pintilie Pîrvan, deputat semnatar al Declarației de Independență își amintește...*”, (eleva clasei a XII-a, Dumitrița Popa, IP Gim. „V. Pîrvan” Gotești).

3. „*Gheorghe Mazilu - nevoia de personalitate*” (eleva clasei a XII-N. Pîrciu, IP LT „N. Mihai”, Ciobalaccia).

În compartimentul trei „*Portofoliul didactic*”, găsim materiale elaborate de profesori și elevi, materiale pe care profesorii le pot utiliza atât în cadrul orelor de istorie cât și în activitățile extracuriculare (concurs istoric: „*Sate și râuri de pe colinele Tigheciului în istorie*”, concurs interactiv: „*Tărâmul istoriei locale*” etc.).

Lansarea acestui număr al revistei „*Patrimoniul Istoric*” marchează un moment deosebit pentru comunitatea istoricilor din raionul Cantemir. Prin intermediul materialelor istorice prezentate în această publicație s-a demonstrat că istoria locală, chiar și prin evenimentele care pot părea inițial ne semnificative, reprezintă temelia pe care se construiește istoria națională.

Aceste materiale au un rol dublu: în primul rând, servesc drept resursă didactică în procesul de predare – învățare a istoriei locale pentru profesorii din raionul Cantemir. În al doilea rând, sunt un punct de referință pentru îmbunătățirea comunicării dintre profesori, elevi și comunitate, facilitând înțelegerea istoriei locale și a legăturilor acesteia cu istoria națională.

Materialele istorice incluse în acest număr al revistei, cum ar fi documentele, studiile de caz, fotografiile istorice și mărturiile locale valoroase, vor aprofunda nu numai cunoașterea istoriei plaiului nostru natal, ci și a istoriei naționale în ansamblu.

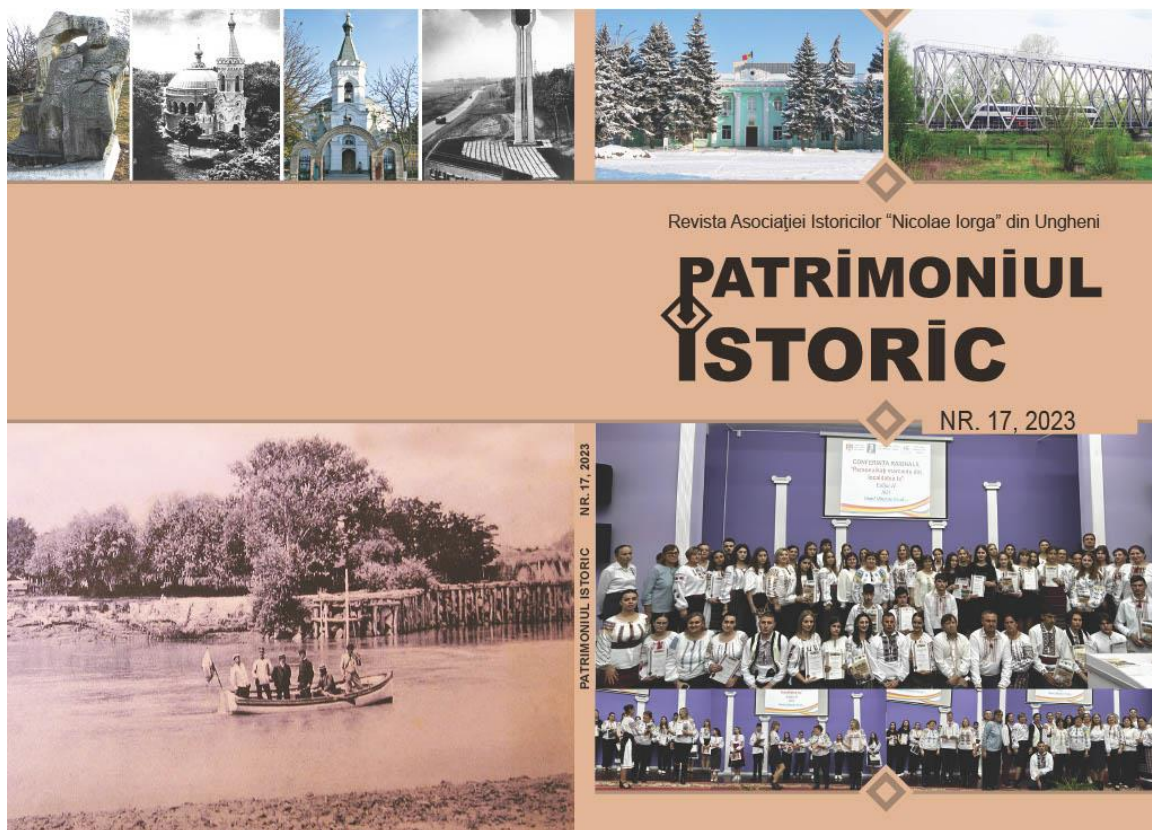
În final, comunitatea istoricilor din raionul Cantemir dorește să aducă sincere mulțumiri redactorului - șef, domnului Prepeliță Corneliu, și întregului colegiu de redacție al revistei "*Patrimoniul Istoric*" pentru efortul depus în realizarea acestui număr al revistei, contribuind astfel la promovarea și conservarea istoriei locale.

Lidia Butmalai, meodist, Direcția Generală Învățământ Cantemir

Patrimoniul istoric- o călăuză pe tarâmul istorie locale

Într-o societate care formează cetățeni, cunoașterea istoriei este indispensabilă, cu condiția să fie înțeleasă, ca experiență a existenței în timp și în spațiu. Un suport considerabil pentru cunoașterea istoriei locale este Revista Asociației Istoricilor "Nicolae Iorga" din mun. Ungheni, "Patrimoniul istoric",

destinată cu prioritate comunității educaționale, dar și celor care sunt interesați și pasionați de istorie. Scopul revistei, este de a promova rezultatele cercetărilor științifice în spațiul local, diseminarea bunelor practici și a experiențelor valoroase. Astfel, segmentele care se regăsesc în paginile revistei sunt dedicate cercetării științifice, valorificării memoriei colective și formării profesionale în domeniu. Materialele prezentate de autori în paginile revistei sunt destul de vaste și abordează prioritar aspectul de istorie locală, iar un element definitoriu al revistei este diversitatea tematicilor. Revista conține următoarele compartimente: Istorie locală, Portofoliul didactic, Istoria memoriei și Personalități locale. Autorii articolelor sunt cercetători științifici, istorici, cadre didactice din învățământul preuniversitar și universitar, elevi din instituțiile de învățământ . Publicația a devenit în timp, un bun ghid pentru profesorii de istorie în organizarea și desfășurarea orelor de istorie locală, dar și pentru elevii care realizează proiecte de cercetare. Cu fiecare număr, revista propune cititorilor săi noi provocări, noi subiecte și informații interesante și relevante.

În paginile ultimului număr al revistei "Patrimoniul istoric", nr 17 din 2023, la compartimentul de "Istorie locală" se regăsește articolul academicianului Andrei Eșanu și a Valentinei Eșanu, ambii originari din s. Sculeni, raionul Ungheni, "*Scurt istoric al satului Sculeni, însoțit de un document din 1941*", în care este descrisă minuțios evoluția acestei localități din cele mai vechi timpuri, localitate care îngloba mai multe entități rurale cu moșiile lor și care este atestată cu numele de Sculeni la 12 mai 1670, într-un act de la Gheorghe Duca Voievod. Autorii încearcă să facă lumină asupra etimologiei numelui Sculeni, descriu amănunțit soarta localității în timpul dominației țariste, apoi ca parte a României Mari. Este descrisă situația în detalii a localității în timpul ocupației sovietice în baza documentului din 16 ianuarie 1941, semnat de Gheorghe Dobândă, agricultor și măcelar din com. Sculeni Târg, refugiat în noaptea de 9-10 ianuarie 1941 la Iași. Un alt articol din această secțiune aparține lectorului universitar, originar din Ungheni, Sergiu Cataraga, cu titlul "*Retragerea armatei și administrației și populației civile din Basarabia în perioada lunilor iunie 1940 - iulie 1941*", în care sunt aduse în prim plan informații desecretizate, cu referire la repatrierea la punctul de frontieră Ungheni. "*Din istoria Bisericii din satul Mânzătești*", un articol de Denis Bulancea, muzeograf la Muzeul de Istorie și Etnografie din Ungheni, reprezintă o cercetare minuțioasă despre soarta bisericii din satul Mânzătești. Tot în această secțiune se regăsește și articolul "*Colonia evreiască din Pîrlița*", al profesorului de istorie Ion Godea de la IPLT "Gh. Asachi", din mun. Ungheni, care reprezintă o încercare de a investiga soarta comunității evreiești din satul Pîrlița, raionul Ungheni. Elena Butnaru, profesoară de istorie la Liceul Teoretic "Elada", Macărești, descrie în articolul său, evoluția localităților Măcărești și Frăsinești, care de-a lungul anilor de existență au avut aceeași soartă, trecând peste greutăți economice, sociale, dar și drama războiului în articolul "*Din istoria apariției satelor gemene Măcărești și Frăsinești (comuna Măcărești, raionul Ungheni)*". Despre istoria bisericii din satul Condrătești, construită în anul 1911, s-a documentat Alexandru Cerga, iar informațiile sunt sistematizate în articolul "*Istoria Bisericii "Acoperământul Maicii Domnului" din satul Condrătești*"

În cea de-a doua secțiune a revistei "Portofoliul didactic", se regăsesc articole care se referă la tendințele procesului educațional actual, orientate spre îmbunătățirea calității procesului de predare a istoriei locale la clasă. În acest context, articolul *"Istoria locală prin prisma metodei „clasa inversată”*, de Victoria Radu, reprezintă un exemplu de valorificare a istoriei locale, în baza surselor existente, și anume, a informațiilor care se regăsesc în paginile revistei "Patrimoniul istoric", prin aplicarea metodei "clasei inversate". Articolul este însoțit și de un proiect didactic pentru clasa a XI-a, care poate fi aplicat de profesori la clasă. O recomandare cu referire la aplicarea metodei interviului în cercetarea istoriei locale se regăsește în articolul *"Importanța interviului în cercetarea istoriei locale/regionale. Model de interviu privind foametea organizată din 1946-1947 în RSSM"*, de Maria Călin, profesoară la Liceul Teoretic Sculeni.

În secțiunea "Istoria Memoriei" este valorificată memoria colectivă, confruntarea mărturiilor cu alte memorii, documente, studii. Victoria Burunjiu, profesoară în IPLT "Mihai Eminescu" în articolul *"Drama familiei Chelaru din satul Măcărești"*, descrie drama deportărilor staliniste din iulie 1949 și soarta acestei familii. În această secțiune sunt prezente și articolele elevilor, care ghidați de profesorii lor au realizat cercetări despre soarta basarabenilor deportați. Astfel, în articolul elevei de la Gimnaziul Semeni, Laura Iutiș *"Mărturii din biblia suferinței basarabene"*, este prezentată soarta unui copil deportat, Nicolae Podolean din satul Semeni, în primul val de deportări. Marco Godea, elev la Gimnaziu Boghenii Noi, descrie soarta lui unui copil deportat, *"Vladimir Vîrtosu – copil deportat, inimă de oțel și spirit neîngenuncheat"*

În ultima secțiune a revistei "Personalități locale" se regăsesc articole despre personalitățile care și-au adus aportul și au dat culoare localității. Astfel, Denis Bulancea descrie în articolul său activitatea lui Vasile Iucal- istoricul și muzeograful și contribuția acestuia în activitatea de cercetare a localității. În acest număr se regăsesc și cele mai bune lucrări ale elevilor participanți la Conferința Raională "Personalități marcante din localitatea ta", ediția II din 1 noiembrie 2023.

Jasmina Percic și Mădălina Țugulea, eleve în clasa XI-a, L.T. „V. Alecsandri” din mun.Ungheni au realizat o incursiune asupra activității istoricului și omului politic Octavian Țicu în articolul *”Octavian Țicu- culoarea caracterului în nuanțe și tonalități”*. Despre activitatea pictorului Emil Childescu, originar din satul Sculeni, s-a documentat Delia Crăciunel elevă în clasa a IX-a B, Liceul Teoretic Sculeni, despre Iacob Ciachir a cercetat Cristian Colțișor, elev în clasa XI-a la IPLT” A.Pușkin”, iar despre activitatea semnificativă a pictorului Victor Cobzac, s-a documentat eleva Marcela Rotaru, clasa a X-a, IPLT ”G. Asachi”. În paginile revistei se regăsesc și articole despre activitatea scriitoarei unghenene Tatiana Cimbriciuc, dar și despre contribuția valoroasă a profesorilor Alexei Goian de la Costuleni, și a Ninei Neamțu de la Liceul Teoretic ”Mihai Eminescu”. În aceeași secțiune este prezentată viața lui Mihail Ganga, originar din satul Măcărești, care a devenit în timp cel mai iubit și mai respectat dintre săteni.

Cu certitudine, revista ”Patrimoniul istoric”, a devenit în timp o oază de informații interesante și captivante, o modalitate de îmbogățire a spectrului de cunoaștere a istoriei locale și un instrument de promovare a valorilor naționale. Încărcată de sens și informații, această revistă rămâne o călăuză pe tărâmul istoriei locale a raionului Ungheni.

*Victoria Radu, profesoară de istoria românilor și universală,
IPLT ”Mihai Eminescu”, mun. Ungheni, grad didactic Superior*